

Smo se za to borili?

MARKO GOLOB

ČLAN BIVŠE UPRAVE AGENCIJE ZA UPRAVLJANJE KAPITALSKIH NALOŽB DRŽAVE (AUKN)

Skoraj mesec dni od nastopa nove vlade smo dobili nadzorni svet Slovenske odškodninske družbe (SOD), ki trenutno, do nastopa Slovenskega državnega holdinga, upravlja slovensko državno premoženje. Javnost, še bolj pa opozicija, se je naslajala nad težavami koalicije, ki je s težavo dosegala dogovor o članih nadzornega sveta SOD-a, še prej Petrola ... Pa je bilo vedno tako? V resnici je bilo še huje. V času Pahorjeve vlade sta se SD in Zares pogajala pol leta, dokler ni vmes posegla OECD in vlado opozorila, da ima Slovenija kot članica OECD obveznosti po mednarodni pogodbi o pristopu k temu elitnemu klubu razvitih držav ter da jih že počasi mineva potrpljenje. Tako je tedanja koalicija pohitela in po dveh rundah neuspešnega iskanja uprave AUKN v časovni stiski izbrala osebe, ki naj bi bile ne vaši, ne naši, ampak nevtralni. Ampak potem ko so te nevtralne osebe začele nevtrarno razmišljati in še bolj nevtrarno delovati, je nastala huda zagata. A smo se za to borili? Da bo nekdo drug neodvisno in avtonomno (kot je pisalo v zakonu) upravljal namesto nas? Tedanji gospodarski ministrici, ki je bolj preprosta gospa, je ob neki priložnosti ušlo, da so se šele sedaj zavedli, kaj so naredili. Stvar je zaradi "nekontroliranega in nefleksibilnega" delovanja uprave AUKN postala tako huda, da je junija 2011 ena od koalicijskih strank postavila kot edini pogoj, da ostane v koaliciji, to, da gre - uprava AUKN. Ne bodo namreč neke osebe, ki so preveč resno vzele svoje poslanstvo, šarile po našem energetskem fevdul! S tem, da odstavljajo

"naše" nadzornike, ki so postavljali "naše" uprave, ki so potem dajale posle "našim". Prav zares!

Je bilo pri Janševi vladi kaj drugače? Ne veliko. Uprave AUKN se sprva niso upali odstaviti, ker naj bi se bili najpomembnejši predstavniki tedanje vlade bali za svoj mednarodni ugled. AUKN je namreč do takrat pridobila v OECD številne pozitivne ocene. Da bi jim pustili proste roke, pa tudi ni šlo. Zato so kot enega prvih korakov spremenili zakon (ZUKN-C) in pristojnosti sveta AUKN podelili vladi. Popolni diletanti podjetniškega upravljanja se niso zavedali, da so s tem ustvarili nerešljive operativne probleme. Zakaj? Ker vlada, če upošteva svoje proceduralne roke, ne more slediti rokom, ki jih v zvezi s skupščinami družb zahteva zakon o gospodarskih družbah. V AUKN smo se tega zavedali in da ne bi prišlo do zapletov na skupščinah, smo vladi poslali odprte zadeve v obravnavo daleč pred predvidenimi skupščinami podjetij, tipično dva meseca prej. Pa so se v vladi takoj lotili zadev? So, ampak kljub temu smo dobili njihove predloge tipično en dan prej, nekaj ur pred skupščino ali v ekstremnem primeru NLB celo eno uro po začetku skupščine. Najprej smo v AUKN mislili, da gre za zvito taktiko, s katero naj bi nas postavili v časovno stisko. No, izkazalo se je nekaj povsem drugega. Če povzamem enega od voditeljev tedanje koalicije, so v strankarskih kadrovskih usklajevanjih "dobesedno zgoreli". To, kar se je dogajalo na teh koalicijskih usklajevanjih, ni bil navaden boj, ampak pravo mesarsko klanje. Ko po dveh mesecih usklajevanj tipično še vedno niso prišli do dogovora, je potem kot *deus ex machina* tik pred skupščino odločil predsednik vlade. Da so pri tem šla k hudiču vsa načela spodobnega korporativnega upravljanja, zahtevani profili članov nadzornega sveta, smernice OECD, interesi družb, ni treba niti omenjati. Pomembno je, da je volk (strankarski interes) sit, tudi če kozo (interes gospodarske družbe) žrtvujemo.

Da tega noben spodoben član uprave AUKN ni mogel sprejeti, je menda jasno. Kako naj potrdim za nadzorni-

ka druge največje sistemske banke človeka, ki ima štiri kazenske ovadbe in je v posmeh vsem kriterijem EBA (European Banking Authority). Kako naj na primer sprejemem zamenjavo pred kratkim imenovanih nadzornikov NKBM (Darjan Petrič, Vida Lebar), ki sta se kot leva borila, da se končno razkrije ena največjih bančnih krajev v Evropi. Očitno sta bila huda motnja.

Ker se je takemu delovanju vlade uprava AUKN uprla, jo je bilo treba "nevtralizirati". Ker zakonskih razlogov za zamenjavo neposlušnih članov uprave ni bilo, je bilo treba zamenjati AUKN. Tako je nastala ideja o holdingu. Čeprav manjkajo vsi ekonomski razlogi za holding (nalaganje presežkov države, izkoriščanje prostega kreditnega potenciala), je postal priročno orodje tudi za druge cilje koalicije, na primer za razprodajo državnega premoženja. Kako? Tako, da holding obremeniš s 4-5 milijardami slabih terjatev bank, ki jih mora poravnati v treh do petih letih. Ker tega iz rednega getovinskega toka ne zmore, je prisiljen prodajati premoženje, da ostaja likviden. Takšen je bil načrt. Zalomilo se je, kot vedno, pri operativni (ne)spособnosti finančnega ministrstva. Ker o predlogu holdinga v predvidenem času, to je do junija 2012, ni bilo ne duha ne sluha, neposlušna člana AUKN pa sta medtem blokirala nezakonite predloge vlade, je bilo treba Grašiča in Goloba nujno zamenjati, pa čeprav v nasprotju z zakonom (kar je letos potrdilo tudi upravno sodišče).

S tem, ko smo odločanje o nadzornikih iz neodvisne in avtonomne AUKN prestavili v koalicijo strank, smo spet odprli Pandorino skrinjico. Razvite države OECD, ki so premožljivi dovolj državniške zrelosti, so zato omejile vpliv politike na upravljanje državnih družb. Zavedajo se, da je uspešno delovanje teh družb nujno za izvajanje nacionalnih razvojnih politik, nemoteno konkurenco in zaščito državnih interesov. Ključni faktor uspešnosti gospodarskih družb namreč ni državno ali zasebno lastništvo, temveč kakovost nadzornega sveta in posledično uprave. S tem se ni igrali.